

Södratorp under Komstad Södergård är säkert okänt för de flesta Ljungaborna, men talar man i stället om Örelid, vet åtminstone varje Komstadbo, vilken plats som avses. Södra torp nämns första gången i 1836-42 års husförhörlängd, men fråga är, om namnet någonsin använts av gemene man. Stället, som fortfarande finns kvar, ligger omedelbart t.v. om vägen Komstad—N. Ljunga nästan mitt för Åke Johanssons södra infartsväg. Just här går vägen över en liten backe eller lid i ett område, som är rikt på sand, grus och sten, eller med ett gammalt nordiskt ord "ör". Så blev backens namn Örelid och när stugan kommit till, blev det snart naturligt att kalla också den för Örelid. Men prästen eller vem det nu var tyckte tydligen, att Södratorp var ett mera passande namn.

Hit flyttade Johannes Ljungstedt med hustru och tre döttrar från Björkholmen omkring 1836. De var dock inte först på stället. Där hade varit bebott och funnits en namnlös backstuga långt tidigare. "Örelids bolet" omtalas nämligen i 1803 års skifteshandlingar — redan då är namnet alltså Örelid — men att med visshet identifiera stugan i husförhörlängden går inte.

Kanske döptes Örelid om till Södratorp, för att backstugan upphöjdes till torp, när Ljungstedt flyttade dit. Upphöjelsen varade dock inte så länge, ty efter ca 10 år noteras Södratorp åter som backstuga.

Det blev nog ganska snart besvärligt för Ljungstedt. Hustrun Maja Stina dog 1843 och sedan den sista av de tre döttrarna, den yngsta, tagit tjänst och flyttat hemifrån, tycks Ljungstedt ha varit ensam på torpet några år. Snart noteras också, att Ljungstedt är "utfattig, oförmögen till arbete". Givetvis kunde han inte klara av några dagsverken under sådana omständigheter. Bonden körde dock inte iväg sin fattige torpare, utan denne fick bo kvar i stugan som backstusittare.

Även om Ljungstedt inte hade någon av de sina hos sig, var han inte helt ensam mer än ett par år, eftersom drängen Anders Jönsson en tid står som "boende" på Södratorp. Och år 1849 flyttade den äldsta dottern, Lisa Catharina, hem för gott.

Fattigt förblev det dock i Södratorp. Ända till sin död 1860 står Ljungstedt som fattighjon. Under hans sista år blev de tre i stugan. Lisa Catharina gifte sig nämligen 1858 med Anders August Johansson från Näsby. Han arbetade vid sågen i Komstad och tjänade tydligen så pass mycket, att ingenting i fortsättningen nämns om fattighjon e.d. Troligen ganska snart efter Ljungstedts död flyttades den tomma stugan i Källåsen under Mossaryds Backegård och blev bostadshus på Södratorp. Om den gamla stugan revs eller blev kvar som något uthus, är obekant.

Några barn fick inte Lisa Catharina och Anders August, utan det äkta paret bodde ensamt i stugan till 1891, då Anders August dog. Hon stannade kvar som änka men är enligt husförhörlängden "sjuklig". Lite hjälp fick hon

kanske de sista åren av den unga Hulda Svensdotter, som står som "boende" på Södratorp. År 1902 dog Lisa Catharina 85 år gammal.

Det kom snart nytt folk till Södratorp, nämligen sågverksarbetaren Andreas Jonasson med hustru och två vuxna döttrar. Familjen hade förut stått som "boende" på Komstad Nilsgård, dit de kommit 1883 efter att i 16 år ha bott i Skogslund, d v s i den från torpet Gubbabo under Mossaryd år 1867 flyttade stugan, som placerats vid den gamla Sandsjövägen i det nya samhället Sävsjö. Paret Jonasson och en späd son hade redan 1866 kommit från Vrigstad och först bott i Sävsjö Mellangård, där Andreas står som hälftenbrukare. Men vistelsen där blev alltså inte lång.

Jonasson arbetade nu liksom företrädaren i stugan på sågen i Komstad. Men han började bli gammal och gick bort 1908. Hustrun Anna följde honom 5 år senare, varefter de båda döttrarna blev ensamma i stugan. Den äldsta dottern, Emma, står som ägare. Emas ett år yngre syster Anna hade i 6—7—årsåldern skadat sig så illa vid ett fall från ett tak, att hon var lam från midjan och neråt och satt i rullstol.

Emma och Anna var sömerskor. Fast det sägs, att det var Anna, som var den egentliga sömerskan. Hon klippte till, det var hos henne man provade, hon satt i rullstolen och nålade upp fällan, hon gjorde en del handsömnad. Men all maskinsömnad skötte Emma om - Anna kunde ju inte trampa symaskinen med sina lama fötter.

Anna var huvudet och Emma fötterna, sades det i byn. Och det i flera bemärkelser. Anna var den bestämmande och styrande, Anna kommenderade och Emma sprang och hämtade eller vad det nu var fråga om. Emma blev med tiden allt mera beroende av sin yngre syster. Förhållandet mellan systrarna var dock gott och de var mycket fästa vid varandra. Men så dog Anna 17 maj 1930. Den förr så glada och trevliga Emma sörjde och tappade helt fotfästet i tillvaron. Hon kunde inte ta sig för någonting, slarvade med maten och for illa på alla sätt. Sommaren, hösten och julen gick, men sedan orkade Emma inte mera. Tidigt en januarimorgon - den 13 minns någon - gick hon till en granne, lade en portmonnä med ett litet skrivet meddelande i på farstubron till det ännu sovande huset, fortsatte ner till den närbelägna ån och gick ut på isen, som snart brast. Så fördes den olyckliga Emma av den strida strömmen allt längre bort och allt längre in under istäcket. Hon fick sitt säkert efterlängtat slut.

Givetvis letade man efter Emma, men allt sökande var fruktlöst i den myckna isen och snön. Veckor och månader gick. Än här, än där tyckte man sig ha skyttat den döda Emma under isen. Ja, ända nere i Vrigstadån hade någon sett hennes löständer flyta fram. Påstods det. Ryktena gick och spekulationerna var många. En natt, det var natten till den 8 maj 1931, hade Markus Westerberg i Brostugan en så underlig dröm, där han klart och tydligt såg, var Emma fanns någonstans. Drömmen stod helt levande för honom, när han vaknade. Om han gick ensam eller om han tog någon med sig, är inte bekant, men på den i Markus dröm utpekade platsen fann man Emma. (Någon påstår bestämt, att drömmaren inte var Markus utan brodern Oskar i Klämme !)

Så blev det begravning. Strax innan Emma återfanns, hade två gamla kvinnor i socknen dött. Nu begravdes de samtidigt alla tre — Emma från Södratorp, Kuttilda från Skyddet och Lis—Mari från Södreslätt i Ljunga. De placerades i "linjen" alla tre, d v s i den del av kyrkogården, som avsatts för dem, som inte haft råd eller möjlighet att köpa en egen gravplats.

Anna och Emma Andrén — de kallade sig så efter fadern Andreas - var borta och Södratorp övertogs av en ny familj, Karl och Anna Danielsson med den vuxne sonen Gustav. De kom från Sävsjö Mellangård, dit de kommit från Gunnarstorp i Bringetofta och där de bott bara något år. Nu var de gamla, i 70—75—års åldern, och förlitade sig på Gustav, som var sågarbetare på sågen i Komstad. År 1944 flyttade Karl och Anna dock tillbaka till Bringetofta - han var då 84 år och hon 88. Gustav blev ensam kvar och står som ägare till Södratorp. Ensam förblev Gustav till sin död 1962.

Södratorp köptes nu av grovarbetaren Fredrik Johansson från N. Sandsjö. Han blev snart allmänt känd som "hesa Fredrik" — han kunde bli något högljudd, när han fått lite i sig. Sambon Astrid Persson hade det kanske inte alltid så lätt, men också hon kunde vara högljudd ibland, t.ex. när någon, som inte passade henne, kom förbi på vägen. Fredrik Johansson avled 1974, Astrid flyttade och Södratorp övertogs av Fredriks son Börje Bjerkén, som i sin tur efter ett par år sålde till den unge Ulf Wikström. Han började snart reparera stugan, som nog var ganska illa medfaren efter drygt hundra år på platsen. Innan reparation och tillbyggnad var klara, sålde Wikström 1980 till Gunder Bergkvist, som fullföljde de påbörjade arbetena. Södratorp är nu betydligt större, moderniserat och fint, men fasaden mot vägen är någorlunda oförändrad. Än kan man ana Anna och Emma och alla de andra, som bott i stugan, som ganska nyligen sålts till en barnfamilj .

T. Södratorp - Örelid

Komstad Södergård

T. Johannes Ljungstedt	född 1783 i Ljunga	
h. Maja Stina Abrahamsdtr	" 1782	
d. Lisa Catharina	" 1817 "	se nedan
d. Magdalena	" 1821 "	1836 t. Bringetofta
d. Johanna Beata	" 1825 "	1845 t. Örsby Södergård
Dr. Anders Jönsson	född 1821 i Sandsjö	1850 t. oläsl.
Anders August Johansson	född 1826 i Näsby	
h. Lisa Catharina Ljungstedt	" 1817 "	Ljunga
Pig. Hulda Charlotta Ajetta Svensdtr	född 1882 i N. Sandsjö	1901 t. Nottebäck
Andreas Jonasson	född 1833 i Vrigstad	
h. Anna Charlotta Jonasdtr	" 1839 "	Almesåkra
d. Emma Sofia	" 1866 "	Ljunga
d. Anna Lovisa	" 1867 "	"

Karl Patrik Danielsson	född 1860 i Nydala
h. Anna Sofia Lönnqvist	" 1856 " Vrigstad
s. Karl Gustav	" 1890 " "

Fredrik Hjalmar Fritiof Johansson	född 1909 i N. Sandsjö
Signe Astrid Viola Persson	" 1920 " " "

*Anna och Emma Andrén på
Södratorp/Örelid har besök på 1920-talet.*